

**КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

ПРИТУЛЯК Людмила Миколаївна

УДК 373.211.24:94 (47).084.9

**ПРОБЛЕМА ЗАОХОЧЕННЯ ДОШКІЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ СТ.)**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Кіровоград – 2014

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Українській інженерно-педагогічній академії
(м. Харків), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Чаговець Алла Іванівна
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Харків), завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Штефан Людмила Андріївна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, професор кафедри історії педагогіки та порівняльної педагогіки;

кандидат педагогічних наук, доцент
Тарапака Наталя Володимирівна
Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», доцент кафедри педагогіки початкової освіти та соціальної педагогіки.

Захист відбудеться 01 липня 2014 року об 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 23.053.02 у Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка (зала засідань, 25006, м. Кіровоград, вул. Шевченка, 1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (25006, м. Кіровоград, вул. Шевченка, 1).

Автореферат розіслано 30 травня 2014 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.В. Окольніча

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Сучасні гуманістичні пріоритети вищої педагогічної освіти вимагають розвитку суб'єктності педагогів, їх самостійності, творчої активності, посилення відповідальності за власний професійний розвиток. Визначна роль самоактивності педагога в досягненні вершин педагогічної майстерності, творчості, професіоналізму актуалізує питання формування готовності вихователів до професійного самовдосконалення як пролонгованої мети професійно-педагогічної підготовки, що на сучасному етапі залишається недостатньо розробленою як на концептуальному, так і на методичному рівнях.

Дослідження окремих аспектів готовності до професійно-педагогічного самовдосконалення та шляхів її формування перебувало в центрі уваги багатьох учених у контексті вивчення готовності педагогів до професійного саморозвитку (М. Костенко, Т. Степанова, Т. Тихонова, П. Харченко), самоосвіти (Ю. Калугін, О. Малихін, І. Наумченко), самовиховання (С. Єлканов, О. Кучерявий, Л. Рувінський), самоактуалізації та самореалізації (Є. Бакшеева, Г. Балл, Ю. Долінська, В. Калашин, М. Лазарев, Н. Сегеда), мотивації професійного самовдосконалення педагога (О. Борденюк, Б. Кондратюк), розвитку педагога як суб'єкта професійної діяльності (Г. Аксьонова, О. Пехота) та ін.

Аналіз праць згаданих авторів свідчить, що проблема заохочення визначалась як актуальна наукова проблема педагогічної науки другої половини ХХ ст. Саме на цей період припадає інтенсивний розвиток педагогіки вищої школи, розробка її теоретичних засад, накопичення досвіду активізації навчально-пізнавальної діяльності, формування самостійності в контексті вимог до працівника дошкільного профілю, які постійно підвищувалися з урахуванням суспільно-економічних особливостей розвитку країни.

У наукових дослідженнях підкреслюється діалектична єдність особистісного та професійного аспектів самовдосконалення (І. Донцов, В. Лозовий, В. Тертична та ін.), обґрунтовується зв'язок самовдосконалення з творчістю, суб'єктивністю, самореалізацією людини (М. Бердяєв, В. Губін, А. Маслоу, В. Соловйов, С. Франк, Е. Фром та ін.), виявляється співвідношення об'єктивного та суб'єктивного, виховання й самовиховання, освіти й самоосвіти, а також педагогічного керівництва останніми (А. Айзенберг, Л. Буєва, Г. Глезерман, А. Громцева, І. Донцов, С. Єлканов, С. Ковальов, О. Кочетов, О. Малихін, Л. Рувінський, Г. Сериков, В. Шлак та ін.), висвітлюється проблема особистісного та професійного розвитку в системі педагогічної майстерності та творчості (Н. Гузій, І. Зязюн, В. Кан-Калік, Н. Кічук, Ю. Кулюткін, М. Лазарев, Л. Мітіна, С. Сисоєва та ін.).

Проте при всій варіативності й багатогранності висвітлення вченими проблеми підготовки майбутніх педагогів до різних форм професійної самоактивності невизначеними є питання системи форм та методів заохочення, стимулювання дошкільних працівників до саморозвитку та самовдосконалення.

Актуальність обраної проблеми посилюється суперечностями між глибокими теоретичними наробками стосовно сутності, шляхів, форм і методів заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення й недостатнім їх використанням у сучасній практиці ДНЗ; накопиченим досвідом заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення й відсутністю його узагальнення з метою критичної оцінки й застосування в сучасних умовах; постійним підвищенням вимог до дошкільних працівників, їх підготовки, професійних і особистісних якостей і недостатньою увагою науковців до визначення й подальшого використання форм та методів їхнього заохочення до самовдосконалення.

Таким чином, актуальність дослідження, наявність протиріч та об'єктивна потреба втілення у практику дошкільних навчальних закладів теоретико-педагогічних наробок і методичних рекомендацій щодо проблеми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, наявність суперечностей і відсутність дослідження, у якому б розглядалася ця проблема, зумовили вибір теми дисертації – «**Проблема заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина XX ст.)**».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі креативної педагогіки та інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії

(м. Харків) в межах держбюджетної теми «Теоретико-методологічні засади неперервної інженерно-педагогічної освіти фахівців» (протокол № 6 від 16.06.2011 р.). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків) (протокол № 5 від 19.02.2013р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 26.03.2013 р.).

Мета дослідження – на основі цілісного історико-педагогічного аналізу виявити теоретичні ідеї та узагальнити практичний досвід заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині XX ст. з метою використання педагогічно цінних форм та методів заохочення кадрів дошкільного профілю в сучасних умовах.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати стан і ступінь дослідженості проблеми, визначити рівень та повноту її джерельного забезпечення.
2. Розкрити передумови становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.
3. Визначити та обґрунтувати етапи становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині XX ст.
4. З'ясувати основні тенденції, форми та методи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення на визначених етапах.
5. Окреслити напрями використання історичного досвіду заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення на сучасному етапі.

Об'єкт дослідження – процес заохочення дошкільних працівників (друга половина XX ст.).

Предметом дослідження – теорія та практика заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у 1950-2000 р. р.

Для розв'язання поставлених завдань використовувалися такі **методи дослідження**: а) аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення, моделювання – для визначення вихідних теоретико-методологічних позицій та з'ясування особливостей розвитку теорії заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення; б) понятійно-термінологічний аналіз – для визначення сутності основних понять дослідження; в) метод основного масиву, монографічний і вибіркового методи – для формування масиву першоджерел; г) аналіз, синтез, порівняння, визначення, виокремлення смислових блоків та ідей, оцінювання тощо для традиційного якісного аналізу змісту першоджерел; г) індуктивний, дедуктивний, генетичний, хронологічний, порівняльно-зіставний методи для інтерпретації результатів аналізу масиву першоджерел; д) генетичний метод для вивчення етапів розвитку системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині XX ст.; е) порівняльно-історичний метод для виявлення особливостей розвитку системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині XX ст.

Джерельна база дослідження. Основними джерелами дослідження виступали оповідальні (наукові, публіцистичні, історичні праці), дидактичні (підручники та посібники) та документальні (постанови, укази та ін.) історико-педагогічні джерела (за класифікацією Д. Раскіна). Специфіка предмету дослідження потребувала, насамперед, аналізу наукових історико-педагогічних праць (монографій, статей, брошур), які є автентичними періодам, що вивчалися. Використовувалися також архівні матеріали (архівні фонди Центрального державного історичного архіву в м. Києві (ф.ф. 707, 442, 1475, 2162, 830, 332, 315, 274, 301, 127, 486, 127, 276), Державного архіву Харківської області (ф.ф. 266, 200, 667, 770), Херсонського обласного державного архіву (ф.ф. 1, 5, 7), Житомирського обласного державного архіву (ф.ф. 70, 226), Одеського обласного державного архіву (ф.ф. 44, 42); архівів Волинської, Полтавської областей, Кам'янець-Подільського державного історичного архіву; фонд 707 – Управління Київського учбового округу), публіцистичні статті, науково-популярні видання, у яких аналізувалися педагогічні явища й процеси минулого у зв'язку з актуальними подіями в культурі, освіті, житті суспільства в цілому. Опрацьовані матеріали дисертацій з історико-педагогічної проблематики, деякі документальні джерела (державні документи): постанови й розпорядження урядів, резолюції окремих організацій. Вони розглянуті з метою відтворення суспільно-політичних та соціокультурних процесів, на тлі яких відбувався процес становлення та розвитку системи заохочення на досліджуваних етапах.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період із 1950-их до 2000 р.р. XX ст. Вибір нижньої межі дослідження (1950-ті р.р.) зумовлений тим, що після Другої світової війни відновився розвиток галузі дошкільної

освіти загалом та системи заохочення дошкільних працівників зокрема. Верхня межа дослідження - 90-ті р.р. ХХ ст., що пов'язано з осмисленням перших кроків розвитку форм та методів заохочення дошкільних кадрів до самовдосконалення в умовах незалежності України.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в тому, що: *вперше* на основі аналізу документальних джерел та відповідної наукової літератури виділено і теоретично обґрунтовано етапи становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині ХХ ст.: 1950 – 1965 р.р. – етап інтенсивного розвитку форм та методів морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, 1966 – 1985 р.р. – етап розвитку системи форм професійного заохочення до самовдосконалення, 1986 – 2000 р.р. етап широкого використання форма матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення; *виявлено* особливості використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах; *визначено* внесок провідних учених у становлення та розвиток системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині ХХ ст., історичні тенденції розвитку системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині ХХ ст.; *розкрито* специфіку розвитку та становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині ХХ ст.; *уточнено* методологічні засади дослідження теорії та практики заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині ХХ ст. в історії вітчизняної педагогічної думки, передумови становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, основні тенденції, форми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у другій половині ХХ ст. відповідно до виділених етапів: *подальшого розвитку* набули форми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, напрями використання історичного досвіду заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення на сучасному етапі; *введено* до наукового обігу невідомі й маловідомі архивні матеріали, документи, факти, що збагачують сучасні знання про питання підготовки дошкільних працівників до професійної діяльності та їх заохочення до самовдосконалення.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення організації процесу використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах; в процесі підвищення рівня професійної компетентності майбутніх педагогів; у процесі розробки спецкурсів, у науково-дослідній роботі студентів.

Основні положення, результати та висновки дисертації можливо використовувати для подальшого порівняльного вивчення розвитку системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення в Україні й зарубіжних країнах. Матеріали дослідження важливі з наукових позицій як для викладачів, так і для студентів, які можуть застосовувати подані відомості під час занять з історії педагогіки, етнопедагогіки, порівняльної педагогіки, у ході підготовки начальних посібників і методичних рекомендацій.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Результати дослідження оприлюднено викладені у наукових статтях, семінарах, на наукових і науково-практичних конференціях різних рівнів: *міжнародних*: „Современная семья и проблемы семейного воспитания” (Могилев, 2008), „Роль педагогіки та психології в сучасному світі” (Львів, 2012), „Актуальні питання педагогічних та психологічних наук” (Харків, 2012), „Педагогіка та психологія: сучасний гуманітарний вимір” (Київ, 2012), „Ведущие тенденции развития вопросов поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию в 80-90 года” (Одесса, 2013); *усеукраїнських*: „Науково-дослідна робота студентів у системі професійної підготовки фахівців” (Харків, 2010), „Практично-професійна підготовка студентів у системі вищої освіти: проблеми та шляхи вдосконалення” (Харків, 2011); *регіональних*: „Удосконалення практичної професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті сучасних вимог” (Артемівськ, 2010), „Сучасна освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика, (Харків, 2012), „Шляхи та засоби вдосконалення практичної підготовки майбутніх педагогів: досвід, проблеми, перспективи” (Харків, 2011), „Шляхи і засоби формування педагогічної культури майбутніх педагогів у процесі навчання та позааудиторній роботі” (Харків, 2012).

Результати дослідження впроваджено у практику Комунального закладу „Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради (довідка № 01-12/1316 від 11.06.2013р.), Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 195-н від 26.09.2013 р.), Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (довідка № 196-н від 22.05.2013 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (довідка № 342/1 від 13.05.2013 р.).

Результати дослідження обговорювалися й отримали позитивну оцінку на засіданнях ученої ради, кафедри теорії та методики дошкільної освіти Комунального закладу „Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради, кафедри креативної педагогіки та інтелектуальної власності Української інженерно-педагогічної академії (2010 – 2013 рр.).

Публікації. Основні положення дисертації висвітлено у 22 публікаціях автора, з них 21 – одноосібна, серед яких 9 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному науковому виданні, 1 – в електронному науковому виданні, 11 – в матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків і списку використаних джерел (212 найменувань, з них 3 – іноземною мовою). Загальний обсяг дисертації – 270 сторінки, з них 191 сторінка основного тексту, 7 додатків на 63 сторінках. Робота містить 3 таблиці та 9 рисунків на 5 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, сформульовано об'єкт, предмет, мету,

видання дослідження, відображено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів дослідження.

Перший розділ – «Теоретичні і історико-педагогічні засади заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення» – містить огляд історіографію проблеми дослідження, теоретичний аналіз основних понять дослідження, передумови становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

Дослідження питання заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.) вимагало історіографічного аналізу попередніх робіт науковців. Зокрема, науковий інтерес становлять дослідження, присвячені проблемі підготовки педагогічних кадрів для дошкільних навчальних закладів, а саме: «Формування готовності студентів до естетичного виховання дошкільників» – Т. Зотєєва; «Методика підготовки студентів до навчання дошкільників української мови» – Т. Котик; «Підготовка студентів до народознавчої роботи в дошкільному закладі (на матеріалі народної математики)» – Л. Плетеницька; «Теорія і методика формування колого-педагогічної культури вихователя дошкільного навчального закладу системи вищої педагогічної освіти України» – Н. Лисенко. Цінний внесок в історію досліджень з означеної проблеми зробили науковці А. Богуш, М. Вітвицька, Н. Гавриш, Т. Жаровцева, О. Коберник, І. Коновальчук, М. Кузьменко, Л. Макарова, Г. Нагорна, Т. Поніманська та ін. (обґрунтовано необхідність особистісного розвитку майбутніх педагогів, формування вмінь педагогічної діагностики, аналізу педагогічних ситуацій; формування розумових, організаторських і конструктивних умінь, моделювання педагогічних ситуацій); О. Бодальова, Т. Василюшина, В. Кан-Калик, М. Леонтєва, А. Мудрик, В. Семиченко, І. Рогова та ін. (висвітлено теоретико-методологічні основи підготовки майбутніх педагогів до професійного діяльності); О. Вербицький, І. Дичківська, Н. Кічук, В. Кузьменко, Н. Луцан, М. Харченко та ін. (відображено у дослідженнях форми активного навчання у ВНЗ як передумови становлення творчої особистості майбутніх вихователів і учителів); О. Абдулліна, Л. Артемова, Г. Беленька, Т. Білоусова, Л. Білінова, М. Харламов та ін. (вивчено можливості педагогічної практики у процесі професійної підготовки функціональні).

З'ясовано, що українські вчені здійснили різнобічний аналіз стану підготовки педагогічних кадрів за кордоном і порівняли його зі станом освіти в Україні та країнах СНД. Результати дослідження відображено у працях М. Алексюка (порівняльно-технологічний аналіз), В. Бондаря (управлінсько-методичний підхід), В. Андрущенко, В. Лутая, В. Кременя, В. Огнев'юка (філософські аспекти сучасної освіти), В. Паламарчук (проблемно-пошуковий спектр) та ін.

Дотичними до проблем заохочення у сфері освіти загалом та у сфері дошкільної освіти зокрема є наукові праці з юриспруденції, економіки, психології тощо, які в контексті досліджень із суто галузевих проблем подають інформацію, що стосується об'єкта, зокрема, педагогічних студій.

Відтак дисертаційна робота Є. Чернецького «Публічне адміністрування заохочення», хоча й присвячена виключно дослідженню адміністративно-правових засобів заохочення, проте зачіпає питання форм заохочення дошкільних працівників. У ній розглянуто теоретичні положення, пов'язані з визначенням місця та ролі заохочень серед засобів публічно-владного впливу з боку органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Визначено певні засади взаємодії заохочення, переконання та примусу, проведено аналіз цілей, завдань, функцій та принципів заохочення, яке застосовується у сфері публічного управління. Проведено науково-теоретичний аналіз адміністративних заохочувальних адміністративних процедур у контексті співвідношення матеріальних і процедурних начал інституту заохочення, а також визначено види та суб'єктний склад цих процедур. Особливу увагу приділено заохочувальним адміністративним процедурам зовнішнього та внутрішнього спрямування.

Окремі питання мотивації трудової діяльності порушувалися в наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких: А. Афонін, Т. Вітєвська, А. Здравомислов, В. Ковальов, А. Колот, А. Нельга, А. Ручка, В. Подмарков, В. Ядов та ін. Необхідність заохочення розвитку й використання творчих потенцій особистості як найефективнішого економічного ресурсу, зокрема, обґрунтовується у працях зарубіжних учених А. Маслоу, А. Маршалла, Г. Беккера, Дж. Грейсона, К. О'Дейла, П. Друкера, М. Портера, Й. Шумпетера, Б. Твісса, Х. Хекхаузена, Т. Шульца та ін.

Розглянуті нами наукові видання минулого часу й нашого сьогодення засвідчують певний інтерес до проблеми заохочення працівників освіти взагалі та дошкільних працівників зокрема до самовдосконалення у другій половині ХХ ст. і підтверджують актуальність тематики нашого дисертаційного дослідження.

На основі аналізу наукової літератури проаналізовано та уточнено провідні дефініції понять «самовдосконалення», «стимул», «заохочення» та «мотивація».

Так, у найбільш широкому значенні самовдосконалення – це творче ставлення індивіда до самого себе, створення ним самого себе у процесі активного впливу на зовнішній і внутрішній світ із метою їхнього перетворення. У професійній сфері самовдосконалення визначається як особистісно значущий і внутрішньо детермінований процес досягнення позитивних особистісних змін відповідно до самостійно визначеної концепції вчасного професійного зростання. Головними формами самовдосконалення вважаються самоосвіта й самовиховання.

Поняття «стимул», «заохочення» та «мотивація» тісно пов'язані між собою, але відрізняються відтінками значення. У сфері дошкільної освіти центральним є поняття «заохочення» – вид моральної санкції; вплив авторитетної особи, товариства, органу на людину або колектив із метою закріплення досягнутих ним результатів (дії, поведінки, позицій) та засвідчення їхнього схвалення. Заохочення виражається у визнанні (як правило, публічному) заслуг. Заохочення, пов'язане з підвищенням соціального статусу

або поліпшенням матеріального становища, називається нагородою. Окрім схвалення, соціальне значення заохочення зумовлене тим, що воно звертає увагу інших людей і товариств на приклади, гідні наслідування. Виникає соціально-психологічний механізм відтворення схвалюваних суспільством дій і їх результатів.

Дослідивши історичну, соціально-філософську, педагогічну літературу щодо проблеми становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина XX ст.), можемо систематизувати її за хронологічним критерієм, пропонуючи власну періодизацію наукових праць, присвячених згаданім питанням. Встановлена періодизація повинна виступити як інструмент для виявлення загальних закономірностей подальших уявлень про становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина XX ст.), зіграти роль системи координат, у якій можна розглядати критичні точки розвитку цього педагогічного явища.

Таким чином, проведений історико-педагогічний аналіз показав, що друга половина XX ст. століття – це період становлення та розвитку дошкільної системи загалом та проблем заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення зокрема, і дозволив виділити в розвитку теорії і практики системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина X ст.) наступні етапи.

Перший етап – 1950 – 1965 р.р. – етап розвитку форм та методів морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

Другий етап – 1966 – 1985 р.р. – етап розвитку системи форм професійного заохочення до самовдосконалення.

Третій етап – 1986 – 2000 р.р. – етап широкого використання форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

У другому розділі – «Етапи та провідні тенденції розвитку системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина XX ст.)» – визначено основні етапи, форми та методи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, провідні тенденції характерні для цього періоду.

Доведено, що для першого етапу – етапу інтенсивного розвитку форм та методів морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1950 – 1965 р. р.) – характерними були відродження та становлення дошкільної освіти; популяризація професії дошкільних працівників; внесення пропозицій до органів влади та управління з питань поліпшення якості професійної підготовки та соціального захисту працівників дошкільної освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду в практику роботи закладів освіти; сприяння роботі з удосконалення системи підготовки; відрив навчання від життя й слабка підготовленість випускників школи до практичної діяльності; розгортання масового педагогічного новаторства та поширення таких форм морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, як нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ,

педрадах тощо; матеріального – премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками; та професійного – кушові об'єднання, соцзмагання, направлення на проблемні конференції, методичні об'єднання, семінари, курси, всесоюзні педагогічні читання, шефство, колективні перегляди тощо.

Встановлено, що для другого етапу – етапу розвитку системи форм професійного заохочення до самовдосконалення (1966 – 1985 рр.) – характерним були розвиток системи дошкільної освіти; сприяння обміну інформацією про нові технології, моделі й теорії з питань освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду в практику роботи закладів освіти; підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти; масова педагогічна творчість; активізація громадсько-освітнього руху; розвиток дошкільної ланки системної освіти державної системи дошкільного виховання; вихід педагогічної інноватики у дошкільній освіті на рівень системного розвитку та поширення таких форм професійного заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, як кушові об'єднання, соцзмагання, направлення на проблемні конференції, методичні об'єднання, семінари, курси, науково-практичні конференції, участь у виставках, всесоюзні педагогічні читання, шефство, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди; морального – заохочення: нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; та матеріального – премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками тощо.

В дослідженні розкрито, що для третього етапу – етапу широкого використання форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1986 – 2000 рр.) – характерними були внесення пропозицій до органів влади та управління з питань поліпшення якості дошкільної освіти та соціального захисту працівників дошкільної освіти; сприяння обміну інформацією про нові технології, моделі й теорії з питань освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду (вітчизняного та зарубіжного) у практику роботи закладів освіти; сприяння роботі з удосконалення системи підготовки, підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти; сприяння організації соціальних досліджень серед працівників дошкільної освіти; негативна тенденція: різке загострення кадрової проблеми у дошкільній освіті; посилення залишкового принципу орієнтування освіти та поширення таких форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, як премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками; використання якісного оснащення для робочих приміщень; морального заохочення – нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на

радах ДНЗ, педрадах тощо; та професійного – збільшення кількості педагогічних відділень ВНЗ, спеціальностей та факультетів, атестація ДНЗ та працівників дошкільної галузі, методичні об'єднання, направлення на проблемні конференції, семінари, курси, науково-практичні конференції, участь у педагогічних виставках, змаганнях, конкурсах, педагогічні читання, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди тощо.

Порівняльний аналіз становлення системи заохочення дошкільних кадрів до самовдосконалення в другій половині ХХ ст.

Етапи	Суб'єкти	Основні тенденції	Форми
Етап інтенсивного розвитку форм та методів морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1950 – 1965 р. р.)	вихователь, няня, музичний керівник, керівник занять із фізичної культури, завідувач ДНЗ, завідувач дільницею, завідувач господарною частиною.	відродження та становлення дошкільної освіти; популяризація професії дошкільних працівників, внесення пропозицій до органів влади та управління з питань поліпшення якості професійної підготовки та соціального захисту працівників дошкільної освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду в практику роботи закладів освіти; сприяння роботі з удосконалення системи підготовки; відрив навчання від життя й слабка підготовленість випускників школи до практичної діяльності; розгортання масового педагогічного новаторства	форми <i>морального</i> заохочення: нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; <i>матеріального</i> : премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку; нагородження цінними подарунками; <i>професійного</i> : купові об'єднання, соціалізація, направлення на проблемні конференції, методичні об'єднання, семінари, курси, високозні педагогічні читання, шефство, колективні перегляди тощо
Етап розвитку системи форм професійного заохочення до самовдосконалення (1966 – 1985 р. р.)	вихователь, няня, музичний керівник, керівник занять із фізичної культури, завідувач ДНЗ, завідувач дільницею, завідувач господарною частиною	розвиток системи дошкільної освіти; популяризація професії дошкільних працівників, сприяння обміну інформацією про нові технології, моделі й теорії з питань освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду в практику роботи закладів освіти; підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти; масова педагогічна творчість, активізація громадсько-освітнього руху; розвиток дошкільної ланки системної освіти державної системи дошкільної виховання; вихід педагогічної інноватики у дошкільній освіті на рівень системного розвитку.	форми професійного: купові об'єднання, соціалізація, направлення на проблемні конференції, методичні об'єднання, семінари, курси, науково-практичні конференції, участь у виставках, високозні педагогічні читання, шефство, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди; морального заохочення: нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; <i>матеріального</i> : премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку; нагородження цінними подарунками тощо
Етап широкого використання форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1986 – 2000 р. р.)	вихователь, няня, музичний керівник, керівник занять із фізичної культури (хореограф), завідувач дільницею, завідувач господарною частиною, власні завідувач ДНЗ, медична сестра та ін.	внесення пропозицій до органів влади та управління з питань поліпшення якості дошкільної освіти та соціального захисту працівників дошкільної освіти; сприяння обміну інформацією про нові технології, моделі й теорії з питань освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду (вітчизинного та зарубіжного) у практику роботи закладів освіти; сприяння роботі з удосконалення системи підготовки; підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти; сприяння організації соціальних досліджень серед працівників дошкільної освіти; негативна тенденція: різке загострення кадрової проблеми у	форми <i>матеріального</i> : премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку; нагородження цінними подарунками; заохочення: нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; професійного: збільшення кількості педагогічних відділень ВНЗ, спеціальностей та факультетів, атестація ДНЗ та працівників дошкільної галузі.

		дошкільній освіті, посилення залишкового принципу орієнтування освіти.	методичні об'єднання, направлення на проблемні конференції, семінари, курси, науково-практичні конференції, участь у педагогічних виставках, змаганнях, конкурсах, педагогічні читання, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди тощо.
--	--	--	--

У третьому розділі – «Сучасний стан заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення» – охарактеризовані форми заохочення, що застосовуються до дошкільних працівників на сучасному етапі та виявлено особливостей використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах.

Аналіз практичної діяльності та психолого-педагогічних праць дозволив нам обґрунтувати основні форми заохочення, що застосовуються до дошкільних працівників на сучасному етапі: моральні, матеріальні, посадові, професійні. В дослідженні зазначено, що всі форми заохочення взаємопов'язані між собою й тільки у комплексному розгляді найбільш ефективно стимулюють працю дошкільного працівника: *моральні*: нагородження грамотою; оголошення подяки; занесення до Книги пошани; занесення фотографії та прізвища вихователя до Галереї пошани; відзначення на раді ДНЗ, педрадах, нарадах; повідомлення у пресі та газеті ДНЗ; присвоєння звання «Людина року в ДНЗ»; представлення до нагородження, встановлення звання; *матеріальні*: преміювання працівників (за результатами конкурсів, відкритих уроків, за високі досягнення в організації навчально-виховного процесу, творчий пошук, вагомий внесок у створенні іміджу ДНЗ, за перемогу в конкурсі «Вихователь року», «Нове ім'я»); клопотання про виділення оздоровчих путівок; надання додаткових днів відпочинку; нагородження цінними подарунками за кращий методичний проект; щорічне одноразове преміювання; *посадові заохочення*: делегування повноважень; залучення до розробки найбільш важливих проблем; включення до складу атестаційної комісії; призначення в резерв адміністрації на керівні посади; призначення на посаду керівника методичного об'єднання; *професійні*: направлення на проблемні конференції, семінари, наради-семінари, на престижні курси з перепідготовки; організація виставок ілюстративних матеріалів з актуальних питань дошкільної освіти; допомога у виданні методичних посібників; допомога в упровадженні новітніх педагогічних технологій; представлення на участь у конкурсі «Вихователь року», «Нове ім'я»; дозвіл на розробку авторських програм; демонстрація показових відкритих занять; вивчення, узагальнення та поширення передового досвіду вихователя; вивчення, узагальнення та поширення передового досвіду дошкільного навчального закладу; рекомендації викладання на курсах довузівської підготовки, курсах підвищення при ОІППО.

Встановлено, що всі форми взаємопов'язані між собою й тільки у комплексному розгляді найбільш ефективно стимулюють працю дошкільного працівника.

Для реалізації визначених форм заохочення в ході дослідження розроблено проект положення про преміювання та матеріальне заохочення

працівників в дошкільному навчальному закладі, проект положення про надання грошової винагороди педагогічним працівникам за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків, а також запроваджено рейтинг педагогічних працівників дошкільного навчального закладу.

Проведене дослідження не охоплює всіх аспектів проблеми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення. Подальшого вивчення потребують питання заохочення працівників до самовдосконалення у провідних країнах світу; внеску приватних осіб та асоціацій у розвиток проблеми, яка вивчається.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено нове розв'язання проблеми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.), що знайшло відображення в обґрунтуванні системи досліджуваної діяльності, розробленні змісту, форм і методів роботи. Результати проведеного дослідження засвідчили ефективність розв'язання поставлених завдань і дали підстави для формулювання таких висновків:

1. Дослідження питання заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.) вимагало історіографічного аналізу попередніх робіт науковців. Зокрема, науковий інтерес становлять дослідження, присвячені проблемі підготовки педагогічних кадрів для дошкільних навчальних закладів, а саме: «Формування готовності студентів до естетичного виховання дошкільників» – Т. Зотєєва; «Методика підготовки студентів до навчання дошкільників української мови» – Т. Котик; «Підготовка студентів до народознавчої роботи в дошкільному закладі (на матеріалі народної математики)» – Л. Плетеницька; «Теорія і методика формування еколого-педагогічної культури вихователя дошкільного навчального закладу в системі вищої педагогічної освіти України» – Н. Лисенко. Цінний внесок в історію досліджень з означеної проблеми зробили науковці А. Богуш, С. Вітвицька, Н. Гавриш, Т. Жаровцева, О. Коберник, І. Коновальчук, В. Кузьменко, Л. Макарова, Г. Нагорна, Т. Поніманська та ін. (обґрунтовано необхідність особистісного розвитку майбутніх педагогів, формування вмій педагогічної діагностики, аналізу педагогічних ситуацій; формування проєктивних, організаторських і конструктивних умій, моделювання педагогічних ситуацій); О. Бодальова, Т. Василюшина, В. Кан-Калик, О. Леонтєва, А. Мудрик, В. Семиченко, І. Рогова та ін. (висвітлено теоретико-методологічні основи підготовки майбутніх педагогів до професійного спілкування); О. Вербицький, І. Дичківська, Н. Кічук, В. Кузьменко, Н. Луцан, С. Харченко та ін. (відображено у дослідженнях форми активного навчання у ВНЗ як передумови становлення творчої особистості майбутніх вихователів і вчителів); О. Абдулліна, Л. Артемова, Г. Беленька, Т. Білоусова, Л. Блінова, І. Харламов та ін. (вивчено можливості педагогічної практики у процесі професійної підготовки функціональні).

2. Проведений історико-педагогічний аналіз показав, що розвиток проблеми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення був

зумовлений низкою чинників, серед яких: соціально-політичні та соціально-економічні умови (складні умови післявоєнного періоду, за яких усі зусилля держави були спрямовані на відновлення систем і процесів, становлення яких відбувалося до війни), проведення з'їздів, діяльність земств, розширення мережі дошкільних закладів, заснування педагогічних курсів, заснування Фребелівського інституту, відкриття закладів для дітей-сиріт та жіночих недільних шкіл, підвищення рівня жіночої освіти, формування державної системи соціального піклування про дітей дошкільного віку, видання спеціальних педагогічних збірників для вчителів вихователів, створення Товариства народних дитячих садків, наявність системи постанов та наказів, трансформація наукових здобутків попереднього періоду освітньо-виховної сфери, еволюція педагогічної думки (свідомий розвиток систем освітньої галузі, зокрема сфери дошкільного виховання), очевидна необхідність розвитку професійних та особистісних якостей і навичок кадрів дошкільної галузі.

3. Дослідивши наукову літературу щодо проблеми становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1950-2000 р.р.), можемо систематизувати її за хронологічним критерієм, пропонуючи власну періодизацію наукових праць, присвячених згаданім питанням. Запропонована періодизація повинна виступити як інструмент для виявлення загальних закономірностей подальших уявлень про становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1950-2000 р.р), зіграти роль системи координат, в якій можна розглядати критичні точки розвитку цього педагогічного явища.

Проведений історико-педагогічний аналіз дозволив виділити в розвитку теорії і практики системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.) наступні етапи. Перший етап – (1950 – 1965 р.р.) – етап інтенсивного розвитку форм та методів морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

Другий етап – 1966 – 1985 рр. – етап розвитку системи форм професійного заохочення до самовдосконалення.

Третій етап – 1986 – 2000 рр. – етап широкого використання форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

4. Проведений історико-педагогічний аналіз наукових джерел показав, що для першого етапу – етапу інтенсивного розвитку форм та методів морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1950 – 1965 р.р.) – характерними були відродження та становлення дошкільної освіти; популяризація професії дошкільних працівників; внесення пропозицій до органів влади та управління з питань поліпшення якості професійної підготовки та соціального захисту працівників дошкільної освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду в практику роботи закладів освіти; сприяння роботі з удосконалення системи підготовки; відрив навчання від життя й слабка підготовленість випускників школи до практичної діяльності; розгортання масового педагогічного новаторства та поширення таких форм морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, як нагородження почесними грамотами, медалями,

значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; матеріального – премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками; та професійного – кушові об'єднання, соцмагання, направлення на проблемні конференції, методичні об'єднання, семінари, курси, всесоюзні педагогічні читання, шефство, колективні перегляди тощо.

Встановлено, що для другого етапу – етапу розвитку системи форм професійного заохочення до самовдосконалення (1966 – 1985 рр.) – характерним був розвиток системи дошкільної освіти; сприяння обміну інформацією про нові технології, моделі й теорії з питань освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду в практику роботи закладів освіти; підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти; масова педагогічна творчість; активізація громадсько-освітнього руху; розвиток дошкільної ланки системної освіти державної системи дошкільного виховання; вихід педагогічної інноватики у дошкільній освіті на рівень системного розвитку та поширення таких форм професійного заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, як кушові об'єднання, соцмагання, направлення на проблемні конференції, методичні об'єднання, семінари, курси, науково-практичні конференції, участь у виставках, всесоюзні педагогічні читання, шефство, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди; морального – заохочення: нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; та матеріального – премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками тощо.

Обґрунтовано, що для третього етапу – етапу широкого використання форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (1986 – 2000 рр.) – характерними були внесення пропозицій до органів влади та управління з питань поліпшення якості дошкільної освіти та соціального захисту працівників дошкільної освіти; сприяння обміну інформацією про нові технології, моделі й теорії з питань освіти; сприяння вивченню та впровадженню перспективного педагогічного досвіду (вітчизняного та зарубіжного) у практику роботи закладів освіти; сприяння роботі з удосконалення системи підготовки, підвищення кваліфікації працівників дошкільної освіти; сприяння організації соціальних досліджень серед працівників дошкільної освіти; негативна тенденція: різке загострення кадрової проблеми у дошкільній освіті; посилення залишкового принципу орієнтування освіти та поширення таких форм матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення, як премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками; використання якісного оснащення для робочих приміщень; морального заохочення – нагородження почесними грамотами,

медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо; та професійного – збільшення кількості педагогічних відділень ВНЗ, спеціальностей та факультетів, атестація ДНЗ та працівників дошкільної галузі, методичні об'єднання, направлення на проблемні конференції, семінари, курси, науково-практичні конференції, участь у педагогічних виставках, змаганнях, конкурсах, педагогічні читання, демонстрація показових занять, вивчення передового досвіду, взаємовідвідування, колективні перегляди тощо.

5. Сьогодні питання розвитку форм та методів заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення реалізуються у творчому використанні моральних, матеріальних і, особливо, професійних форм та методів попередніх періодів. Так, свого подальшого творчого використання та збагачення потребують такі цінні ідеї минулих років, як використання форм професійного (збільшення кількості педагогічних відділень ВНЗ, спеціальностей та факультетів; атестація ДНЗ та працівників дошкільної галузі; методичні об'єднання; направлення на проблемні конференції, семінари, курси, науково-практичні конференції; участь у педагогічних виставках, змаганнях, конкурсах; педагогічні читання; демонстрація показових занять; вивчення передового досвіду; взаємовідвідування; колективні перегляди тощо), матеріального (премії, доплати, надбавки, виділення оздоровчих путівок, надання додаткових днів відпочинку, нагородження цінними подарунками; використання якісного оснащення для робочих приміщень) та морального (нагородження почесними грамотами, медалями, значками, присвоєння педагогічних звань, оприлюднення досягнень у пресі, педагогічних виданнях, оголошення подяки, відзначення на радах ДНЗ, педрадах тощо) заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

Для реалізації визначених форм заохочення нами розроблено проект положення про преміювання та матеріальне заохочення працівників у дошкільному навчальному закладі, проект положення про надання грошової винагороди педагогічним працівникам за сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків, а також запроваджено рейтинг педагогічних працівників дошкільного навчального закладу.

Проведене дослідження не охоплює всіх аспектів проблеми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення. Подальшого вивчення потребують питання заохочення працівників до самовдосконалення у провідних країнах світу; внеску приватних осіб та асоціацій у розвиток проблеми, яка вивчається.

Основні положення дослідження висвітлено в таких публікаціях автора:

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Притуляк Л.М. Формування гуманістичних цінностей сучасної особистості в умовах ринкових відносин / Л.М. Притуляк // Науково-педагогічний журнал. Молодь і ринок. – Дрогобич: ред. к.е.н., професор Вачевський М., 2007. – №11-12 (34-35) – С. 85-88.

2. Притуляк Л.М. Особливості родинного виховання дітей, діагностика в сім'ї освітнього закладу із сім'єю / Л.М. Притуляк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка № 5 (168) березень – Луганськ: Луганс. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2009. – С. 88-94.

3. Притуляк Л.М. Взаємодія родин і дитячих садків у вихованні й освіті дітей дошкільного віку / Л.М. Притуляк // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. [ред.кол.: Т.І. Сущенко]. – Запоріжжя, 2010. – С. 116-120.

4. Притуляк Л.М. Питання виховання дітей дошкільного віку у взаємодії родин і дитячих садків / Л.М. Притуляк // Наукові записки кафедри педагогіки / Випуск XXIV. – Харків, 2010. – С. 151-158.

5. Притуляк Л.М., Чаговець А.І. Науково - педагогічна проблема заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.) / Л.М. Притуляк, А.І. Чаговець // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка № 22 (257) листопад / Луганс. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2012. – С.70-78.

6. Притуляк Л.М. Дидактичний аналіз форм та методів заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.) / Л.М. Притуляк // Проблеми інженерно-педагогічної освіти / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, УІПА – Харків, 2012. – № 36 – С. 112-117.

7. Притуляк Л.М. Мотивація дошкільного працівника як основа заохочення до самовдосконалення / Л.М. Притуляк // Наукові записки. Серія: «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є.І. Коваленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – № 7 – С. 41-45.

8. Притуляк Л.М. Особливості використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах / Л.М. Притуляк // Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. Педагогічні науки / Головний редактор Локарева Г.В. – Запоріжжя, Запорізький національний університет – 2013. – С.58-62.

9. Притуляк Л.М. Етап інтенсивного розвитку форм та методів професійного й морального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (50-ті – перша половина 80-х рр. ХХ ст.) / Л.М. Притуляк // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В.І. Сипченка]. – Вип. LXV. – Словянськ: ДДПУ, 2013. – С. 280-287.

Стаття у закордонному науковому виданні:

10. Притуляк Л.М. Ведущие тенденции развития вопросов поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию в 80-90 гг. Научно-теоретический и практический журнал. Л.М. Притуляк // Современный научный вестник. Серия: «История, Педагогика, Филология» / глав. ред. д.и.н. Корпенко П.Р. – Белгород, 2013. – № 10 (149). С. – 25-30.

Статті та тези у матеріалах науково-практичних конференцій:

11. Притуляк Л.М. Виховання в сім'ї як першооснова розвитку дитини як особистості. Л.М. Притуляк // Современная семья и проблемы семейного воспитания: материалы Международной научно-практ. конф.: в 2 ч. Ч. 1. (19 - 20 марта 2008 г.) – Могилев: УО «МГУ им. А.А. Кулешов», 2008. – С. 392-396.

12. Притуляк Л.М. Особливості підготовки студентів до проведення занять з математики у ДНЗ. Л.М. Притуляк // Удосконалення практичної професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті сучасних вимог: матеріали регіональної міжвузівської науково-практичної конференції. – Артемівськ, 2010. – С. 283-289.

13. Притуляк Л.М. Розвиток творчої активності студентів в навчальній діяльності. Л.М. Притуляк // Науково-дослідна робота студентів у системі професійної підготовки фахівців: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Харків: ФОП Шейніна О.В., 2010. – С. 207-209.

14. Притуляк Л.М. Практична підготовка студентів на заняттях із курсу «Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дітей» як умова підвищення професійної компетентності. Л.М. Притуляк // Шляхи та засоби вдосконалення практичної підготовки майбутніх педагогів: досвід, проблеми, перспективи: матеріали науково-практичної конференції. – Харків: ФОП Шейніна О.В., 2011. – С. 243-244.

15. Притуляк Л.М. Педагогічна практика в дошкільному закладі як умова професійного становлення студентів. Л.М. Притуляк // Практично-професійна підготовка студентів у системі вищої освіти: проблеми та шляхи вдосконалення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Харків: ФОП Шейніна О.В., 2011. – С.220-222.

16. Притуляк Л.М. Проблема професійного зростання педагога-вихователя через стимулювання до педагогічної праці. Л.М. Притуляк // Роль педагогіки та психології в сучасному світі: Міжнародна науково-практична конференція. – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2012. – С. 71-73.

17. Притуляк Л.М. Суть дефініції заохочень та само вдосконалень в науково педагогічних досліджень. Л.М. Притуляк // Актуальні питання педагогічних та психологічних наук: Міжнародна науково-практична конференція. – Харків: Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2012. – С. 14-18.

18. Притуляк Л.М. Формування готовності майбутніх вихователів до впровадження засобів інформаційно-комунікативних технологій у навчальний процес. Л.М. Притуляк // Шляхи і засоби формування педагогічної культури майбутніх педагогів у процесі навчання та позааудиторній роботі: матеріали регіональної наук.-практ. конференції. – Харків: ФОП Шейніна О.В., 2012. – С. 243-244.

19. Притуляк Л.М. Розвиток системи освіти в Австралії у першій половині ХХ століття. Л.М. Притуляк // Педагогіка та психологія: сучасний гуманітарний вимір Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Київ: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2012. – С. 28-30.

20. Причуляк Л.М. Дидактичний аналіз форм та методів заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.). Сучасна освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика. Науково-практична конференція. / за ред. М.П. Васильєвої. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2012. – С. 8.

21. Причуляк Л.М. Ведущие тенденции развития вопросов поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию в 80-90 года Сборник научных трудов SWorld. Л.М. Причуляк // Материалы Межд. науч.- практ. конф.: [«Современные направления теоретических и прикладных исследований 2013»], Выпуск 1. Том 12. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2013.– С.47-54.

Стаття в науковому електронному виданні:

22. Причуляк Л.М. Етап широкого використання методів матеріального заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (80-90- рр. ХХ ст.) / Л.М. Причуляк // Оpubліковано в електронному науковому фаховому виданні: <http://umo.edu.ua/katalog/793-elektronne-naukove-fahove-vydannja-qteorija-ta-metodyka-upravlinnja-osvitojuq-vypusk-10-2013>

АНОТАЦІЇ

Причуляк Л.М. Проблема заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.). – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2014.

Дисертація присвячена проблемі заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.). Обґрунтовано методологічні засади дослідження проблеми заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.). Розкрито передумови становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення до другої половини ХХ ст.

Визначено і обґрунтовано етапи становлення системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення (друга половина ХХ ст.). З'ясовано основні тенденції, форми та методи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення у визначений період. Окреслено напрями використання історичного досвіду та розвитку системи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення на сучасному етапі.

Ключові слова: дошкільна освіта, заохочення, стимул, мотивація, самовдосконалення, форми та методи заохочення дошкільних працівників до самовдосконалення.

Причуляк Л.Н. Проблема поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию (вторая половина ХХ ст.). – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики, Кировоградский государственный педагогический университет имени Владимира Винниченка. – Кировоград, 2014.

Диссертация посвящена проблеме поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию (вторая половина ХХ в.). Обоснованы методологические основы исследования проблемы поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию (вторая половина ХХ в.). Раскрыты предпосылки становления системы поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию до второй половины ХХ в.

Определены и обоснованы этапы становления системы поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию (вторая половина ХХ в.). Первый этап – 1950-1965 г. – этап интенсивного развития форм и методов морального поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию. Второй этап – 1966-1985 г. – этап развития системы форм профессионального поощрения к саморазвитию. Третий этап – 1986-2000 г. – этап широкого использования форм материального поощрения дошкольных работников к саморазвитию.

Первый этап – характерным было возвращение и становление онкольного образования, популяризация профессии дошкольных работников.

Второй этап – характеризуется развитием системы дошкольного образования, содействовать обмену информации о новых технологиях, изучению передового педагогического опыта и введение его в практику работы дошкольных учреждений, повышение квалификации работников дошкольного образования, педагогическое творчество.

Третий этап – широкого использования форм материального поощрения, внесение предложений к органам власти и управления вопросов улучшения качества дошкольного образования и социальной защиты работников дошкольного воспитания, расширение материального поощрения к саморазвитию – премии, оздоровительные путевки, доплаты, надбавки.

Ключевые слова: дошкольное образование, поощрение, стимул, мотивация, самосовершенствование, формы и методы поощрения дошкольных работников к самосовершенствованию.

L. Prytuliak: The Issues of Encouraging Self Improvement among Early Childhood Education Workers (the second half of the 20th century.) – Manuscript.

The dissertation submitted for obtaining an academic degree in Pedagogic sciences, specialty 13.00.01 – General Pedagogics and History of Pedagogics. – Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University. – Kirovohrad, 2014.

The dissertation discusses the issues of encouraging self improvement among early childhood education workers (the second half of the 20th century). The author

establishes methodological grounds for encouraging self improvement among early childhood education workers (the second half of the 20th century). The dissertation reveals the preconditions of development of the childhood education workers' encouragement system up to the second half of the 20th century.

The author established the stages of development of childhood education workers' encouragement system (second half of the 20th century). The dissertation defined the key tendencies, forms and methods inencouraging self improvement among early childhood education workers at the specified period. Also the dissertation indicates the areas of historical experience and development of childhood education workers' encouragement systemat the modern stage.

Keywords: early childhood education, encouragement, incentive, motivation, self improvement, forms and methods of encouraging self improvement among early childhood education workers.

Підписано до друку 25.05.2014 р.
Формат паперу 60x90/16
Папір офсетний. Друк трафаретний.
Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 130 пр. Заказ № 2305.

Виготовлено ФОП Ковальчук Н. П.
м. Харків, пр. Московський 10/12
Тел./факс: (057) 719-98-31

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія А № 973313 від 7.08.2013 р.